

Pénzügyi vállalkozások könyvvizsgálatának sajátosságai

Szabó Gergely
Ernst & Young Kft.

2015. december 9.

Building a better
working world

„Az előadás tartalma és a hozzá tartozó dokumentáció általános jellegű és nem tekinthető számviteli vagy egyéb tanácsadásnak.”

Tartalom

- ▶ Pénzügyi vállalkozások jogszabályi háttere – általánosságban
- ▶ Pü-i vállalkozások könyvvizsgálatára vonatkozó legfontosabb standardok, állásfoglalások
- ▶ Faktoring
 - ▶ Jogszabályi háttér
 - ▶ Faktoring sajátosságai
 - ▶ Kockázatok vs. audit munka
 - ▶ Gyakorlati problémák
- ▶ Lízing
 - ▶ Lízingügylet és típusai
 - ▶ Pénzügyi lízing meghatározása
 - ▶ Jelentős folyamatok
 - ▶ Alapvető vizsgálati eljárások
 - ▶ Főbb kockázatok
 - ▶ Aktualitások

Pénzügyi vállalkozások jogszabályi háttere általánosságban

Pénzügyi vállalkozások jogszabályi háttere általánosságban

- ▶ **2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)**
- ▶ **2013. évi CCXXXVII. Törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.)**
- ▶ **2000. évi C. törvény a számvitelről**
- ▶ **250/2000. (XII. 24.) Korm. Rendelet a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól**

„Közös szabályok” a Hpt. alapján: pénzügyi intézmény

Hpt. 7. § (a felsorolás nem teljes!):

- ▶ Pénzügyi intézmény a hitelintézet és a pénzügyi vállalkozás.
- ▶ 3. § (1) bekezdésében meghatározott pénzügyi szolgáltatást kizárólag pénzügyi intézmény végezhet.
- ▶ Pénzügyi intézmény, pénzügyi szolgáltatáson kívül üzletszerűen kizárólag:
 - ▶ a) a 3. § (2) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységet,
 - ▶ b) biztosításközvetítői tevékenységet,
 - ▶ c) értékpapír-kölcsönzést, részvényesi meghatalmazotti (nominee) tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, és árutőzsdei szolgáltató által végezhető tevékenységet,
 - ▶ d) aranykereskedelmi ügyletet,
 - ▶ e) j) követelések megbízás alapján történő kezelésére, behajtására irányuló tevékenységet,
 - ▶ k) pénzügyi eszközre vonatkozó adat-, információértékesítést,
 - ▶ l) jogszabályban meghatározott közösségi támogatások közvetítését,
 - ▶ n) a 3. § (1) bekezdés j) pontján kívüli pénzügyi tevékenységet kezeléssel kapcsolódó szolgáltatást végezhet.

Pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás, pénzügyi vállalkozás

▶ Pénzügyi szolgáltatás

- ▶ **a) betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadása (kizárólag hitelintézet),**
- ▶ b) hitel és pénzkölcsön nyújtása,
- ▶ c) pénzügyi lízing,
- ▶ **d) pénzforgalmi szolgáltatás nyújtása (kizárólag hitelintézet),**
- ▶ **e) elektronikus pénz kibocsátása (kizárólag hitelintézet),**
- ▶ f) olyan papír alapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (például papír alapú utazási csekk, váltó) kibocsátása, illetve az ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása, amely nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak,
- ▶ g) kezesség és garancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása,
- ▶ h) valutával, devizával - ide nem értve a pénzváltási tevékenységet -, váltóval, illetve csekkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység,
- ▶ i) pénzügyi szolgáltatás közvetítése,
- ▶ j) letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás,
- ▶ k) hitelreferencia szolgáltatás, valamint
- ▶ l) követelésvásárlási tevékenység.

▶ Kiegészítő pénzügyi szolgáltatás

- ▶ **a) pénzváltási tevékenység (kizárólag hitelintézet);**
- ▶ b) fizetési rendszer működtetése;
- ▶ c) pénzfeldolgozási tevékenység;
- ▶ d) pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon;
- ▶ e) forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenység.

Pénzügyi intézmények, pénzügyi vállalkozások engedélyezésére vonatkozó sajátosságok (folyt.)

- ▶ A Felügyelet engedélye szükséges a pénzügyi vállalkozás
 - ▶ a) alapításához,
 - ▶ b) tevékenységi körének módosításához,
 - ▶ c) átalakulásához, egyesüléséhez (beolvadás, összeolvadás), szétválásához,
 - ▶ d) vezető állású személyének megválasztásához vagy kinevezéséhez,
 - ▶ e) befolyásoló részesedésének megszerzéséhez vagy a befolyásoló részesedés e törvényben meghatározott mértéket elérő növeléséhez,
 - ▶ f) pénzügyi szolgáltatási tevékenységének kiemelt közvetítő vagy többes kiemelt közvetítő igénybevételel történő végzéséhez, valamint
 - ▶ g) működésének megszüntetéséhez.
- ▶ A pénzügyi vállalkozás alapítására adott engedély a tevékenységi kör megállapításához és a tevékenység megkezdéséhez szükséges engedélyt is tartalmazza.

Engedély visszavonása, visszaadása

- ▶
- ▶ b) a pénzügyi intézmény - törvény által - tiltott tevékenységet folytat,
- ▶ c) az alapítási engedély kézhezvételétől számított tizenkét hónapon belül a tevékenységét nem kezdi meg,
- ▶ d) a pénzügyi intézmény hat hónapon keresztül nem folytat pénzügyi szolgáltatási tevékenységet,
- ▶ e) a pénzügyi intézmény már nem felel meg e törvény vagy - a prudens működésre vonatkozó - más jogszabályban foglalt rendelkezéseknek,
- ▶ f) a pénzügyi intézmény több alkalommal súlyosan megsértette a számvitelre, a független és megbízható irányításra, illetve ellenőrzésre vonatkozó, továbbá az e törvényben, valamint a prudens működésre vonatkozó más jogszabályokban, illetve a Felügyelet határozataiban foglalt előírásokat,
- ▶ g) olyan körülmény áll fenn, amely miatt a pénzügyi intézmény működése súlyosan veszélyezteti vagy sérti az ügyfelek érdekeit, akadályozhatja a pénzforgalmat, illetve a pénz- és tőkepiac megfelelő működését,

▶

Prudens működésre vonatkozó követelmények – Jellemzően hitelintézetre vonatkoznak

- ▶ . . . „A *hitelintézet* a prudens működésre vonatkozó előírások betartásával úgy köteles a rábízott idegen és saját forrásokkal gazdálkodni, hogy folyamatosan fenntartsa azonnali fizetőképességét (likviditását) és mindenkori fizetőképességét (szolvenciáját). . .
- ▶ „A pénzügyi intézmény saját tőkéjének összege nem lehet kevesebb az e törvényben az engedélyezés feltételeként előírt legkisebb jegyzett tőke összegénél.”
- ▶ „Ha a pénzügyi intézmény saját tőkéjének összege az előírt legalacsonyabb szint alá csökken, a saját tőke feltöltésére a Felügyelet legfeljebb tizennyolc hónapra meghatározott időt biztosíthat.”
- ▶ „Ha a pénzügyi intézmény saját tőkéje a jegyzett tőke alá csökken, a Felügyelet kötelezheti a pénzügyi intézmény igazgatóságát a közgyűlés összehívására.”

Pénzügyi intézmények - könyvvizsgáló

- ▶ **142. §** A vezető állású személy és a pénzügyi intézmény könyvvizsgálója haladéktalanul bejelenti a Felügyeletnek, ha
 - ▶ a) fennáll a veszélye annak, hogy a pénzügyi intézmény nem tud eleget tenni a pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységből származó kötelezettségeinek, nem tud megfelelni e törvény és a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok, valamint a tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályok, valamint a devizajogszabályok előírásainak,
 - ▶ b) a pénzügyi intézmény nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek,
 - ▶ c) bekövetkezett a pénzügyi intézmény alapítási vagy tevékenységi engedélye visszavonásának a 32. §-ban meghatározott oka.

Pénzügyi intézmények - könyvvizsgáló

- ▶ 184§ (3)A Felügyelet e törvény, továbbá a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint a tevékenységére vonatkozó egyéb előírásainak súlyos megsértése esetén megteszi a szükséges intézkedéseket, vagy kivételes intézkedéseket, ha a pénzügyi intézmény,
- ▶ .
- ▶ .
- ▶ **k) könyvvizsgálója elmulasztja** a Felügyelet, a pénzügyi intézmény igazgatóságának, illetve felügyelő bizottságának tájékoztatását a pénzügyi intézménynél tapasztalt súlyos jogszabálysértésekről, hiányosságokról és egyéb - a prudens működést veszélyeztető - problémákról,

Pénzügyi intézmények - könyvvizsgáló

- ▶ **261. § (1)** A pénzügyi intézmény által választott könyvvizsgáló a vizsgálatának eredményéről a pénzügyi intézménnyel egyidejűleg a Felügyeletet - írásban - haladéktalanul tájékoztatja, ha olyan tényeket állapított meg, amelyek alapján
 - ▶ a) a könyvvizsgálói záradék korlátozása vagy megtagadása válhat szükségessé,
 - ▶ b) bűncselekmény elkövetésére vagy a pénzügyi intézmény belső szabályzatának súlyos megsértésére vagy az előzőekben említettek súlyos veszélyére utaló körülményeket észlel,
 - ▶ c) e törvény vagy más jogszabályok, illetve a Felügyelet rendelkezéseiben foglalt előírások súlyos megsértésére utaló körülményeket észlel,
 - ▶ d) a pénzügyi intézmény kötelezettségeinek teljesítését, a rábízott vagyoni értékek megőrzését nem látja biztosítottnak, vagy
 - ▶ e) a pénzügyi intézmény belső ellenőrzési rendszereinek súlyos hiányosságait vagy elégtelenségét állapítja meg, vagy
 - ▶ f) jelentős véleménykülönbség alakult ki közte és a pénzügyi intézmény vezetése között a pénzügyi intézmény fizetőképességét, jövedelmét, adatszolgáltatását vagy könyvvezetését érintő, a pénzügyi intézmény működését lényegesen érintő kérdésekben.

Pénzügyi intézmények számviteli sajátosságai

- ▶ A pénzügyi intézmények számviteli sajátosságait a számviteli törvény mellett a 250/2000. kormányrendelet szabályozza:
- ▶ „A rendelet hatálya kiterjed a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó hitelintézetre és pénzügyi vállalkozásra, valamint a külön törvény hatálya alá tartozó szakosított hitelintézetre.”

Pü-i vállalkozások könyvvizsgálatára vonatkozó legfontosabb standardok, állásfoglalások

Releváns standardok és állásfoglalások

Bár a standardok többsége érinti a témánkat az alábbiakat szeretném kiemelni:

- ▶ 200 - A független könyvvizsgáló átfogó céljai és a könyvvizsgálatnak a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban történő végrehajtása
- ▶ 240 - A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatánál
- ▶ 300 - A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának tervezése
- ▶ 315 - A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül
- ▶ 320 - Lényegesség a könyvvizsgálat tervezésében és végrehajtásában
- ▶ 330 - A könyvvizsgáló válaszai a becsült kockázatokra
- ▶ 505 – Külső megerősítések
- ▶ 610 – A belső audit munkájának felhasználása
- ▶ 620 – A könyvvizsgáló által igénybe vett szakértő munkájának felhasználása

Standardok gyakorlati alkalmazása

- ▶ A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodót, és meg kell határozni a könyvvizsgálati kockázatokat,
- ▶ Meg kell határozni a lényegességi küszöböt,
- ▶ Meg kell határozni a kockázatos területeket, és az ahhoz tartozó számlákat,
- ▶ A kijelölt számlák esetében meg kell ismerni a számlára ható folyamatokat
- ▶ A folyamatok megismerése után meg kell keresni a lényeges hibás állításokhoz vezető kérdéseket,
- ▶ Meg kell határozni a fenti kérdéseket válaszoló kontrolok amelyeket a gazdálkodó használ,
- ▶ Meg kell előzetesen határozni a kontrolok hatékonyságát,
- ▶ Előzetesen hatékonnak ítélt kontrolok esetén meg kell tervezni a tesztelési eljárásokat, mely során megfontoljuk:
 - ▶ A kontroll tesztek időzítésének, mintaszámának meghatározása
 - ▶ A kontroll tesztek esetleges rotálásának meghatározása
- ▶ Tesztek kiértékelése, és ez alapján a szubsztantív tesztek meghatározása
- ▶ A fentiek teljes körű dokumentálása
- ▶ Meg kell határozni, hogy a könyvvizsgálati bizonyítékok gyűjtése során mennyiben lehetséges a belső ellenőrzésre, illetve szakértőkre támaszkodni

Az IT környezet hatása a könyvvizsgálatra

- ▶ A pénzügyi vállalkozások esetében különösen igaz, hogy a legtöbb folyamat bonyolult IT rendszerek segítségével történik. Gyakorta a kontrollok is „IT függők” még sokszor abban az esetben is, ha maga a kontroll manuálisnak tekinthető.
- ▶ A fentiek értelmében hasonlóan el kell végezni a releváns IT rendszerek vizsgálatát, dokumentálását, és ha olyan kontrollokra támaszkodunk, amelyek IT függők, akkor az IT környezet általános kontroll tesztelését is.
- ▶ Ebben az esetben azonban gyakran az ún. IT környezet általános kontrolljait vizsgáljuk, hiszen az IT csak a keretet adja a rendszer egészének a működéséhez.
- ▶ IT környezet általános kontrolljai a program változtatási kontroll és a logikai hozzáférés kontroll.
- ▶ Az IT környezet általános kontrolljainak vizsgálatába szakértő bevonása lehet szükséges.

Faktoring

Jogszályi háttér

Ptk.: Engedményezés

- ▶ A jogosult a kötelezettel szembeni követelését másra ruházhatja át. A követelés átruházással való megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és a követelés engedményezése szükséges. Az engedményezés az engedményező és az engedményes szerződése, amellyel az engedményes az engedményező helyébe lép. Az engedményezéssel az engedményesre szállnak át a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok, valamint a kamatkövetelés is.
- ▶ Az engedményező köteles az engedményest a követelés érvényesítéséhez szükséges tájékoztatással ellátni, és köteles a birtokában lévő, a követelés fennállását bizonyító okiratokat az engedményesnek átadni.
- ▶ Az engedményező köteles az engedményes választásának megfelelően a kötelezettet az engedményezésről az engedményezés tényét és az engedményezett követelést megjelölve írásban értesíteni, vagy az engedményes személyét is meghatározó engedményezési okiratot az engedményesnek átadni.
- ▶ A kötelezett mindaddig az engedményezőnek köteles teljesíteni, amíg nem kap olyan teljesítési utasítást, amely az engedményes személyét, valamint az engedményes telephelyét, ennek hiányában székhelyét, természetes személy esetén lakóhelyét, ennek hiányában szokásos tartózkodási helyét vagy számlaszámát meghatározza. Ezt követően a kötelezett a teljesítési utasításnak megfelelően teljesíthet.

Jogszályi háttér

Az engedményezés típusai

- ▶ Az új Ptk. alapján az az **engedményezés** a követelés átszállását eredményező rendelkező ügylet, amelyre **tipikusan adásvétel, ajándékozás vagy faktoring** jogcímén kerül sor.
- ▶ Az engedményezés lehet **visszterhes (adásvétel, faktoring) vagy ingyenes (ajándékozás)**, illetve más aspektusból lehet **visszkeresetes vagy visszkereset nélküli**.
- ▶ **Visszkereset nélküli engedményezés** esetén a követelés behajthatatlanságának kockázatát az engedményes viseli, a felek a követelés ellenérték fejében történő végleges átruházásában állapodnak meg, így az engedményezés jogcíme **valójában adásvétel**.
- ▶ **Visszkeresetes engedményezés** során ugyanakkor alapvetően **finanszírozási jogviszony** jön létre. A faktor likviditási nehézség áthidalására pénzkölcsönt nyújt a számla teljesítési és fizetési határideje közötti időszakra.

Jogsabályi háttér

Az engedményezés típusai (folyt.)

- ▶ Az új Ptk. tehát a faktoring fogalmi elemévé teszi a visszkereseti jogot, míg a visszkereset nélküli faktoringra az adósvétel szabályai alkalmazandók.
- ▶ A faktoring alapján a faktor kölcsön nyújtására, az adós a kölcsön biztosítékeként a faktorált követelések engedményezésére köteles. A faktor visszkereseti joga akkor nyílik meg, ha a kötelezett nem teljesít. Ebben az esetben a kölcsön egy összegben esedékessé válik és annak visszafizetése az adóst (szállítót) terheli. Ha az adós (szállító) a kölcsönt visszafizette, akkor a faktorált követelést a hitelező (faktor) visszaengedményezi.

Jogsabályi háttér

Ptk.: Faktoring

- ▶ Faktoring szerződés alapján a faktor meghatározott pénzösszeg fizetésére, az adós harmadik személlyel szembeni követelésének a faktorra engedményezésére köteles; ha az engedményezett követelés esedékességekor a kötelezett nem teljesít, az adós a kapott összeg visszafizetésére és kamat fizetésére, a faktor a követelés visszaengedményezésére köteles.

(Ptk. szerinti) faktoring sajátosságai

▶ Szükségessége:

- ▶ Fizetési határidők meghosszabbodtak, likviditás biztosítása – finanszírozás jelleg
- ▶ Komplex szolgáltatás nyújtása, vevőállomány kezelése („normál” faktoring), szállító állomány kezelése (pl. tartozáselvállalás)

▶ Számviteli szempontból szükséges elkülöníteni a rossz követelések vásárlását a faktoringtól

▶ Követelés vásárlás

- ▶ Követelés vételára = Ügyfelekkel szembeni követelés
- ▶ Követelés (eredeti szerződés szerinti értéke) az adóstól járó, még nem törlesztett összege = Nyilvántartási számlák (0. szlao.)

▶ Faktorálás

- ▶ Követelés megelőlegezése = Kölcsönnyújtás általános szabályai szerint

(Ptk. szerinti) faktoring sajátosságai (folyt.)

- ▶ A faktoringhoz kapcsolódó főbb kockázatok
 - ▶ Likviditási kockázat
 - ▶ Refinanszírozás kockázata
 - ▶ Nemfizetés kockázata
 - ▶ Csalás kockázata

- ▶ Kamatlábkockázat?
- ▶ Devizakockázat?
- ▶ Szabályozási kockázat?

Kockázatok vs. audit munka: faktoringhoz kapcsolódó jellemző folyamatok

- ▶ Faktorálási folyamat
 - ▶ Vevő és / vagy szállító vizsgálata (minősítése)
 - ▶ Fedezetek ellenőrzése (hitelbiztosítéki nyilvántartás, óvadék, biztosítás, kezesség)
 - ▶ Folyósítás
 - ▶ Beszedés
 - ▶ Visszkereseti jog érvényesítésének folyamata
- ▶ Monitoring, értékvesztés
 - ▶ „Nemteljesítések”, hitelezési kockázatok értékelése
 - ▶ Fedezetérvényesítés folyamata
 - ▶ Garanciák, kezességek befogadása, érvényesítésük
 - ▶ Csalásghyanús ügyletek ellenőrzése
- ▶ Refinanszírozás

Gyakorlati problémák

- ▶ Fordulónap körüli elszámolások „összeponozása” („cut off”)
- ▶ Vitatott és be nem azonosított tételek prezentációja
- ▶ Visszkeresetes ügyletek prezentációja a visszkereseti joggal történő élés esetén
- ▶ Ügyfelekkel szembeni követelések és kötelezettségek létezésének és teljességének alátámasztása, egyenleg-visszaigazoltatási eljárások
- ▶ Különböző típusú bevételek ÁFA kezelése

Gyakorlati problémák: faktoring, mint komplex szolgáltatás

- ▶ ÁFA mentes bevételek (a teljesség igénye nélkül)
 - ▶ Kamat, késedelmi kamat
 - ▶ Faktordíj, kockázatvállalási díj
 - ▶ Kezelési költség, rendelkezésre tartási jutalék
- ▶ ÁFA köteles bevételek (a teljesség igénye nélkül)
 - ▶ Szerződéskötési, szerződésmódosítási díj
 - ▶ Prolongációs díj
 - ▶ Továbbutalási díj
 - ▶ Hitelbiztosítási limit bírálati díja
 - ▶ Bankköltség (térítése)
 - ▶ Stb.

Lízing

Lízing ügylet és típusai

A lízing ügylet során a lízingbeadó a lízingtárgyat egy határozott időtartamra a lízingbevevő használatába adja lízingdíj ellenében

▶ Pénzügyi lízing

- ▶ A Hpt-ben és a Ptk-ban meghatározott szerződés típus
- ▶ Számviteli kezelés szempontjából a számviteli törvény előírásai az irányadók

▶ Operatív lízing

- ▶ Tartós bérleti jogviszony, melyet a magyar jog külön nem szabályoz
- ▶ A pénzügyi lízing kategóriába nem sorolt lízingszerződések

Pénzügyi lízing meghatározása

A Hpt. 6. § 89. definíciója alapján

- ▶ A pénzügyi lízing az a tevékenység, amely szerint a lízingbe adó a tulajdonában álló lízingtárgyat a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy a használatba adással a lízingbevevő
 - ▶ viseli a kárveszélyből származó kockázatot
 - ▶ a hasznok szedésére jogosulttá válik
 - ▶ viseli a közvetlen terheket
- ▶ jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben rögzített időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének valamint a rögzített maradványérték megfizetésével a lízingtárgyon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. A felek szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét és kamatrészét és azok ütemezését. A tőkerész a lízingtárgy szerződés szerinti árával azonos.

Pénzügyi lízing meghatározása

2014. március 15-től a Ptk. 6:409. § külön definiálja ezt a szerződés típust

- ▶ A Ptk. definíció a pénzügyi lízinget az alapján határolja el a bérlettől, hogy a lízingbevevő a lízingtárgyon **gazdasági értelemben** „tulajdont” szerez-e.
- ▶ A pénzügyi lízing a Ptk. szerint a lízingtárgy határozott időre történő használatba adása lízingdíj ellenében, ahol a következő feltételek legalább egyike fennáll
 - ▶ a lízingbe vevő a lízingtárgy használatára a lízingtárgy gazdasági élettartamát elérő vagy azt meghaladó ideig jogosult
 - ▶ a lízingbe vevő a szerződés megszűnésekor a lízingtárgy ellenérték nélküli, vagy a szerződés kori piaci értéknél jelentősen alacsonyabb áron történő megszerzésére jogosult
 - ▶ a fizetendő lízingdíjak összege eléri vagy meghaladja a lízingtárgy szerződés kori piaci értékét

Pénzügyi lízing típusai

A tulajdonjog átszállásának módja alapján:

- ▶ Zártvégű pénzügyi lízing

A futamidő végén a lízingbevevő külön jognyilatkozat nélkül a lízingdíjak és a maradványérték megfizetésével tulajdonjoghoz jut.

- ▶ Nyíltvégű pénzügyi lízing

A futamidő végén a lízingbevevő nyilatkozhat, hogy kívánja-e, hogy a maradványérték megfizetésével ő, illetve az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen.

A lízingtárgy típusa szerint:

- ▶ Ingatlan

- ▶ Eszköz

- ▶ Gépjármű

Pénzügyi lízinghez kapcsolódó főbb kockázatok

- ▶ Devizaárfolyam (követelés pénzneme, refinanszírozás pénzneme, fedezet („eszköz”) nyilvántartásának pénzneme)
- ▶ Kamatkockázat
- ▶ Hitelezési kockázat
- ▶ Refinanszírozás kockázata
- ▶ Maradványérték kockázat
- ▶ Szabályozási kockázat
- ▶ „Adókockázat”

ÁFA szabályok

A lízingszerződések kezelése ÁFA szempontból a lízing típusától függ

▶ **Zártvégű pénzügyi lízing**

A lízingszerződéssel a tulajdonjog az ügylet végén átszáll a lízingbevevőre, így ÁFA szempontjából a szerződés értékesítésnek minősül. Az ÁFA fizetési kötelezettség a lízingtárgy használatba adásakor keletkezik, melynek alapja a lízingtárgy ára.

▶ **Nyíltvégű pénzügyi lízing**

A tulajdonjog nem biztos, hogy a lízingbevevőre száll a szerződés lejártakor, így a lízingszerződés szolgáltatásnyújtásnak minősül ÁFA szempontból a szerződés futamideje alatt. Az ÁFA fizetési kötelezettség a lízingdíjak esedékességekor keletkezik, melynek alapja a lízingdíj tőkerésze.

▶ **Operatív lízing**

A szerződés szolgáltatásnyújtásnak minősül, az ÁFA kötelezettség a bérleti díjak esedékességekor keletkezik, melynek alapja a bérleti díj.

Jelentős folyamatok a lízingcégeknél

▶ Szerződéskötés folyamata

▶ Kapcsolódó kérdések, kockázatok

- ▶ Nem létező ügyféllel köt lízingszerződést a társaság
- ▶ Nem létező lízingtárgy kerül finanszírozásra
- ▶ Nem megfelelő minősítéssel rendelkező ügyfél részére kerül a lízing jóváhagyásra

▶ Lényeges kontroll pontok (időzítés, rotálás, jelentős kockázatok)

- ▶ Az ügyfél azonosítása
- ▶ Finanszírozási ajánlat készül, mely indikatív módon tartalmazza a kalkulált lízingdíjakat
- ▶ Finanszírozási kérelem benyújtása, az adatok ellenőrzése a lízingbeadó által
- ▶ Ügyfél minősítése a belső szabályzatok alapján
- ▶ Lízing bírálat – Kockázatvállalási döntés a finanszírozásról és a szerződés egyéb paramétereiről
- ▶ Szerződéskötés, a szerződés döntéssel egyező tartalmi és formai ellenőrzése
- ▶ A lízingtárgy átadásának dokumentációja
- ▶ A pénzügyi lízing rögzítése a hitelbiztosítéki nyilvántartási rendszerbe
- ▶ Szerződés rögzítése a társaság szerződés-nyilvántartó rendszerében

Jelentős folyamatok a lízingcégeknél

▶ Lízingdíjak elszámolásának folyamata

▶ Kapcsolódó kérdések, kockázatok

- ▶ A szerződés minősítése nem megfelelő (pénzügyi lízing vs. operatív lízing)
- ▶ Az elszámolt lízingdíjak összegét nem jól kalkulálják

▶ Lényeges kontroll pontok

- ▶ Sztenderd szerződésformák alkalmazása, és a szerződések ellenőrzése
- ▶ A szerződés adatainak „négy szem” elvű rögzítése a nyilvántartó rendszerben
- ▶ A lízingdíjak kalkulációjának alkalmazás kontrolljai (tőke és kamat bontás kalkulációja a szerződés adatai alapján)
- ▶ Változó kamatozású konstrukciók esetén a referencia kamatok rögzítése és ellenőrzése
- ▶ Számlázáshoz használt devizaárfolyamok rögzítése és ellenőrzése
- ▶ Számla és díjbekérő kiállításának automatizmusa, manuális tételek ellenőrzése
- ▶ A főkönyvi feladások alkalmazás kontrolljai

Jelentős folyamatok a lízingcégeknél

▶ Ügyletminősítés, értékvesztés folyamata

▶ Kapcsolódó kérdések, kockázatok

- ▶ Lízingtárgy, biztosíték fedezeti értéke nem megfelelő
- ▶ Az értékvesztés összege nem megfelelő (a hitelbiztosítéki érték és a megtérülési valószínűségek figyelembevételével)
- ▶ A tárgyi eszköz értékelése nem megfelelő (operatív lízing esetében)

▶ Lényeges kontroll pontok

- ▶ Egyedi minősítés esetén a minősítés és értékvesztés összegének jóváhagyása
- ▶ Csoportos minősítés esetén a kalkuláció alapadatait és teljességét biztosító kontrollok
- ▶ Késedelmes napok (PD, LGD) kalkulációjához kapcsolódó alkalmazás kontrollok
- ▶ Biztosítékok nyilvántartásával kapcsolatos kontroll pontok
- ▶ Biztosítékok fedezeti értékének felülvizsgálata és frissítése
- ▶ Lízingtárgy visszavételéhez kapcsolódó kontroll pontok

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

▶ Tárgyi eszköz és értékcsökkenési leírás (operatív lízing)

▶ Létezés

- ▶ Analitika főkönyv egyeztetés
- ▶ Növekedések és kivezetések tesztelése alap dokumentumokhoz (számla, szerződés)
- ▶ Elemző eljárás során a tárgyévi mozgások összehasonlítása az előző időszaki mozgásokkal, illetve egyéb pénzügyi információkkal
- ▶ Leltározás

▶ Teljesség

- ▶ Analitika főkönyv egyeztetés
- ▶ Tárgyévi mozgások összehasonlítása az előző időszaki mozgásokkal és egyéb információkkal

▶ Értékelés és felosztás

- ▶ Az elszámolt értékcsökkenési leírás újraszámolása (écs kulcs, maradványérték alapján)
- ▶ Értékcsökkenési leírás vizsgálata, összehasonlítás az árbevétel alakulásával
- ▶ Maradványértékek ellenőrzése korábbi kivezetések eredményének és a lízingszerződés feltételeinek vizsgálatával (különbszetek elszámolása, visszavásárlási garancia a szállítótól)
- ▶ Az aktív szerződéshez nem kapcsolható tárgyi eszközök értékelésének ellenőrzése

▶ Jogok és kötelek

- ▶ Növekedések és Kivezetések tesztelése alap dokumentumokhoz (számla, szerződés)

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

- ▶ Lízing követelés (pénzügyi lízing és operatív lízing)
 - ▶ Létezés
 - ▶ Megerősítő levelek kiválasztott mintán (pozitív, negatív, nem válaszolás, címek ellenőrzése stb.)
 - ▶ „A könyvvizsgálónak a releváns és megbízható könyvvizsgálati bizonyítékok megszerzése érdekében minden egyes nemválaszolás esetén alternatív könyvvizsgálati eljárásokat kell végrehajtania. „
 - ▶ Kiválasztott mintán új követelések egyeztetése szerződéshez
 - ▶ Elemző eljárás a lízing követelés alakulására, a refinanszírozási forráshoz és múltbeli adatokhoz viszonyítva
 - ▶ Teljesség
 - ▶ Elemző eljárás a lízing követelés alakulására, a refinanszírozási forráshoz és múltbeli adatokhoz viszonyítva
 - ▶ Analitika főkönyv egyeztetés

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

- ▶ Lízing követelés (pénzügyi lízing és operatív lízing) - folytatás
 - ▶ Értékelés és felosztás
 - ▶ Devizás tételek év végi értékelésének ellenőrzése az analitikában
 - ▶ Egyedi értékvesztés összegének alátámasztása kiválasztott mintán a lízingügyletek dokumentációja és a kapcsolattartóktól szerzett információk alapján.
 - ▶ Csoportos értékvesztés módszertanának vizsgálata. A módszertan feltételezéseinek és paramétereinek összehasonlítása a legfrissebb elérhető tény adatokhoz.
 - ▶ A csoportos értékvesztés újraszámolása, a módszertan alapadatainak tesztelése
 - ▶ Elemző eljárás keretében az átlagos értékvesztés piacon elérhető adatokhoz való egyeztetése

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

- ▶ Refinanszírozási forrás (pénzügyi lízing és operatív lízing)
 - ▶ Létezés
 - ▶ Megerősítő levelek a finanszírozó hitelintézetektől
 - ▶ Analitika főkönyv egyeztetés
 - ▶ Teljesség
 - ▶ Megerősítő levelek a finanszírozó hitelintézetektől
 - ▶ Analitika főkönyv egyeztetés
 - ▶ Elemző eljárás keretében a lízingkövetelések és a források összhangjának ellenőrzése
 - ▶ Értékelés és felosztás
 - ▶ Devizás értékelés ellenőrzése az analitika és a fordulónapi árfolyamok segítségével
 - ▶ Jogok és kötelek
 - ▶ A refinanszírozási szerződések egyeztetése az analitikához és a szerződéses feltételek teljesülésének vizsgálata

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

▶ Árbevétel (operatív lízing)

▶ Létezés

- ▶ Az árbevétel vizsgálata elemző eljárással a portfólió alakuláshoz az árazáshoz és az értékcsökkenési leíráshoz képest
- ▶ Egyedileg jelentős szerződések árbevételének vizsgálata

▶ Teljesség

- ▶ Elemző eljárások

▶ Értékelés és felosztás

- ▶ Önerő jellegű kezdeti befizetések összemérés elvének megfelelő elszámolás ellenőrzése
- ▶ Késedelmes napok valódiságának a tesztelése, az azokon alapuló modellek ellenőrzése
- ▶ Elemző eljárások

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

▶ Kamat bevétel (pénzügyi lízing)

▶ Létezés

- ▶ Elemző eljárások, melyben a bevételként elszámolt összeget és változásait a piaci kamatláb és a lízingkövetelés változásaihoz hasonlítjuk
- ▶ Kamat felfüggesztés módszerének és teljességének a vizsgálata

▶ Teljesség

- ▶ Elemző eljárások, kamatbevételek és kamatráfordítások alakulásának összehasonlítása

▶ Értékelés és felosztás

- ▶ Elemző eljárások

Alapvető vizsgálati eljárások az állítások szintjén

- ▶ Kamat ráfordítás (pénzügyi lízing, operatív lízing)
 - ▶ Létezés
 - ▶ Elemző eljárások, melyben a ráfordításként elszámolt összeget és változásait a piaci kamatláb és az hitel állomány változásaihoz hasonlítjuk
 - ▶ A szerződéses feltételek alapján újraszámolás
 - ▶ Teljesség
 - ▶ Elemző eljárások, kamatbevételek és kamatráfordítások alakulásának összehasonlítása
 - ▶ Értékelés és felosztás
 - ▶ Elemző eljárások

Főbb kockázatok

- ▶ Nem megfelelő összegű értékvesztés elszámolása
 - ▶ **Egyedi értékelés alá eső követelések értékvesztése**
 - ▶ A nem teljesítő követelések beazonosítása nem megfelelő (késedelmes napok tesztelése)
 - ▶ A biztosítékok értéke nem kerül frissítésre (ingatlanok, gépjárművek, egyéb eszközök)
 - ▶ A biztosítékok nem érvényesíthetőek / nem léteznek (korábbi értékesítések vizsgálata)
 - ▶ **Csoportos értékelés alá eső követelések értékvesztése (szakértők bevonása?)**
 - ▶ Az értékvesztés modell paraméterei nem megfelelően alátámasztottak tapasztalati adatokkal (nem teljesítési valószínűségek és veszteségráták)
 - ▶ Az értékvesztés alapja nem megfelelően kerül meghatározásra
 - ▶ Az értékvesztés összege hibásan kerül kiszámításra
 - ▶ A modell által használt fedezeti értékek nem kerülnek frissítésre

Főbb kockázatok

- ▶ **Bérleti díj elszámolása (operatív lízing)**
 - ▶ A bérleti díjak elszámolása nem felel meg számviteli elveknek
 - ▶ Az összemérés elve alapján az első lízingdíjként megfizetett „önerő” (vagy bérleti kedvezmény) elszámolása külön módosítást jelent a bevételek elszámolásában a kiszámlázott lízingdíjakhoz képest
- ▶ **Visszavett lízingtárgyak bemutatása és értékelése**
 - ▶ Az eszköz használata nem valósul meg, illetve az eszközhöz nem kapcsolódnak bevételek, így készletek közé kerül visszavételre / átsorolásra
 - ▶ Készletként értékvesztés elszámolása válhat szükségessé / (még) tárgyi eszközként terven felüli értékcsökkenés elszámolása lehet szükséges
 - ▶ A készlet létezésének alátámasztása tárolási nyilatkozatokkal, leltáron való részvétellel

Egyéb gyakorlati kérdések

▶ Az aktuális fedezeti érték megállapításának módja

- ▶ Ingatlan esetén (értékbecslések, ingatlan indexek) korábbi megtérülések alátámasztása, szakmai skepticizmus!
- ▶ Új és használt gépjármű esetén (szakértői ár, Eurotax)
- ▶ Speciális eszközök esetén (szakértői ár)

Külső szakértő vs. belső szakértő kérdése – **megismerés!**

„**A könyvvizsgáló egyedül felelős a kiadott könyvvizsgálói véleményért** és ez a felelősség nem csökken, ha a könyvvizsgáló könyvvizsgáló által igénybevett szakértő munkáját használja fel.

Mindazonáltal ha a szakértő munkáját igénybe vevő könyvvizsgáló a jelen nemzetközi könyvvizsgálati standardot követve arra a következtetésre jut, hogy ezen szakértő munkája a könyvvizsgáló céljaira megfelel, a könyvvizsgáló megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékként fogadhatja el az ezen szakértő által a szakterületén tett megállapításokat vagy levont következtetéseket”

„**A könyvvizsgálónak a minősítés nélküli véleményt tartalmazó könyvvizsgálói jelentésben nem szabad hivatkoznia a könyvvizsgáló által igénybevett szakértő munkájára,** hacsak ezt jogszabály vagy szabályozás elő nem írja. Ha jogszabály vagy szabályozás előír ilyen hivatkozást, a könyvvizsgálónak a könyvvizsgálói jelentésben jeleznie kell azt, hogy a hivatkozás nem csökkenti a könyvvizsgálónak a könyvvizsgálói véleményre vonatkozó felelősségét”. – ISA 620

Egyéb gyakorlati kérdések

- ▶ **Lízingtárgyak értékelése operatív lízing, nyíltvégű pénzügyi lízing esetén**
 - ▶ A maradványérték kockázat viselőjének megállapítása
 - ▶ visszavásárlási megállapodás a szállítóval (futamidő végén az előre megállapított maradványértéken)
 - ▶ Lízingbevevő által a futamidő végén megtérített különbözetek (futásteljesítmény alapján, értékesítési ár alapján) → nem-teljesítés esetén kérdés a tárgyi eszköz értéke
 - ▶ Lízingbeadó → a futamidő során kérdés a tárgyi eszköz értéke
- ▶ **Operatív lízing esetén a biztosítékként szolgáló lízingtárgy a mérlegben**
 - ▶ A lejárt lízingdíjak értékvesztésének megállapításánál figyelembe kell venni ezt is

Köszönöm szépen a
figyelmet!